

P O L G Á R T Á R S.

Társadalmi, ipar, kereskedelmi, tanügyi s közgazdasági lap.

Előfizetési díj: egy évre 6 frt., félévre 3 frt., negyedévre 1 frt. 50 kr.
Az előfizetési díjak Kutasi Imre könyvnyomdájába intézendők.

Megjelen minden vasárnap.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: kismesteru. 1385. sz.

Hirdetések: a legutányosabb árszámítás mellett a kiadóhivatalban vétetnek fel.
Bélyegdíj minden közlésnél: 30 kr. — Nyilt tér petit sora 20 kr.

A magyar közérületnek ünnepe van. Kossuth Lajos névnapja hazánkban nemzeti ünnep szokott lenni.

Nem parancsolja ennek megülését senki. Nem diszruhában mutatjuk ki ekkor örömeztünket. Nem bömbölnek az üdvözlő, de vak lármas ágyuk. Fényes isteniszteletek nem tartatnak.

Lélekből ünnepelünk.

És ünnepelünk mindnyájan. Nem egyes társadalmi osztályok, nem egyes pártok kegyelete tette e napot ünneppé, hanem a magyar nemzeti közérület.

E nemzeti ünnepély szerény viszhangját akarja jelezni a „Polgártárs” is. Együtt örülünk, együtt kesergünk a nemzettel.

De hát miért is ünneplünk?

— Kossuth Lajosért!

Ha e név nem elég arra, hogy a kebel legszentebb ihletségével ünnepeljen minden magyar ember: akkor a halandó nyelv képtelen bővebb magyarázatra.

Örömmel ez nekünk, mert Kossuth Lajos még él.

Éljen is soká, s érje meg eszméi győzelmével a magyar nemzet diadalünnepét.

* **Béke, bátorság, becsület.** A debreceni atletikai club 1877. szept. 2-án vasárnap saját pénztára gyarapítására a népkertben táncvivalommal egybekötött **verseny-ünnepélyt** rendez. — Az ünnepély kezdete d. u. 3 órakor. Belépti családjegy 3 frt., személyjegy 1 frt., gyermekjegy 20 kr. Jegyek csak az ünnepély napján a népkert bejáratnál felállított pénztárnál, a meghívó felmutatása mellett válthatók. Az alapító, bíráló s működő tagok saját személyükre a partókukban lévő szabad-jegyeket használhatják. Felülírók közönséggel fogadtatván, hírlapilag nyugtáztatnak. Kelt Debrecen, 1877. aug. 10-én tartott választmányi ülésből. Varga Lajos, elnök. Komlóssy Dezső, alelnök. Az ünnepélyen Oláh Józsi kitünő zenekara működik, izletes és olcsó ételek s italokról és cukrászatról gondoskodva lesz. **Műsorozat:** 1. Magas ugrás. 2. Súlyok emelése. 3. Távugrás. 4. Boxirozás (ökölviadal). 5. Gyorsfutás. 6. Birkózás. 7. Vivás. 8. Gátfutás. 9. Súlyok hajtása. 10. Melltagító. 11. Tartós futás. **Tánc-rend:** 1. Lassu magyar. 2. Francia Végén rezgő polka. 3. Csárdás. 4. Francia. 5. Mazurka és sebes polka. **Szűnet után:** 6. To'nai lakadalmas. 7. Francia. Végén hopsz. 8. Keringő (hölgy választás.) 9. Francia. Végén galopp. 10. Csárdás reggelig.

Az anyagbeszerzés.

— Iparügy. —

Régi mulasztásainkat csak nagy nehezen tudjuk utánpótolni. Kivált az ipar terén annyi a tenni való, hogy minden iparosnak szükségeli jó akaratát.

Segíts magodon: akkor az isten is megsegít. Régi közmondás, de igaz, és még sem akarják megérteni azok, a kiknek legjobban kellene.

Ha nem mehetnénk is még annyira, — a mi elég szegény ránk, — hogy általános iparegyesületet csináltunk volna, de azért nem volt s nincs elvágya az ut az iparosok előtt arra nézve, hogy egy vagy más téren önérdelkeikért valamit tettek volna.

Ott van az anyagbeszerzés ügye. Ez már

csak mindenkit érdekel. S mit tettünk ez érdekekben?

Most örömmel halljuk, hogy a debreceni csizmadiatársulat létre akarja hozni az anyagbeszerzési együletet. Üdvözljük, melegen üdvözljük az üdvös és nemes mozgalom terén.

Fájdalommal értesültünk azonban, hogy vannak, a kik vagy félreértésből, vagy nem tudásból az eszmét nem ismerik el olyannak, a mi a társulatnak véghetetlenül nagy előnyére szolgálna.

Pedig a dolog igen egyszerű.

Az a kérdés, akarja-e a fogyasztó társaság, hogy az anyagot minél olcsóbban szerezzék be? — Ha igen: akkor belátja-e, hogy ezt csak egy eszközölheti legcélszerűbben, ha az anyagot maga egyszeresen szerezzi meg s nem kereskedőtől? Akarja-e, hogy a kereskedők kezébe csuszott nyereség a maga zsebébe maradjon?

Hogy ne akarná ezt minden iparos?! Akkor tessék anyagbeszerzési együlettel gondoskodni, s meglesz.

Ismételve kijelentjük, hogy a csizmadiák körében ez irányban felmerült mozgalmat a legnagyobb örömmel üdvözljük.

Csak előre! Nem kell visszaretetni a kezdet nehézségeitől s az eredmény biztosítva leendő.

Óhajtuk is, hogy úgy legyen! **Álmos.**

Széttekintés

— Hajdumegyében. —

Debrecen, aug. 18.

Egy háztartás rendességét bizvást meglehet itélni a kamara rendességéből. A mely háztartásnál a kamarában rendtelenség uralkodik, ott bizony a házirend is gyenge lábón állhat, — a vármegyének is van egy ily kamarája, melybe nem fog ártani egy-két pillantást vetni, hogy az ott uralkodó rendről tájékozást nyerjünk.

Mindjárt a kapu mellett ott szorong méltó szerénykedéssel a levéltári helyiségnek szánt, de jelenleg az ürességtől kongó nagy terem mellett — a levéltárnoki iroda, abban van elhelyezve a vármegyének összes irománya, (nem mondom, hogy a volt Hajdúkerületé, mert a még máig sincs beszállítva a megye székhelyére, ott ölelkeznek együvé közgazdasági, kórházi, katonai és gyámügyi iratok, de oly excentrikus phantasiával osztályozva, hogy halandó ember azokból ki nem okosodhatik, és ott a foliások között látjuk a vármegyének (illetve a volt Hajdumegyének) 74 éves szolgáját tiptegve, topogva és örök keresésre kárhoztatva.

Nem vonunk le az öreg 74 éves szolga érdemeiből semmit, beismerjük szorgalmát, igyekezetét, buzgalmát, de mindezzel szembe bátran kimondhatjuk azt itt, hogy az öreg ur egy levéltár rendes kezelésére már teljesen képtelené vált, — (és ezt ő maga is beismeri) az idő vasfoga az ezredéves gulák szilárdságán is kifog, hát még az emberi szervezet gyarlóságán, és az öreg ur, ki már 40 évig szolgálta a kerületet, bizony minden nap felejt egyet a régi nótából, ujat pedig dehogyan lenne képes tanulni.

Pedig hát, a midőn a vármegye megalakult a levéltár régi rendszer szerinti kezelésnek is más alakot kellett volna öltenie az öreg ur azonban sehogy sem találja bele magát, hiába nyert utasítást a levéltári kezelésben, hiába fogadott fel maga mellé segítséget, hiába tölti ott az áldott nap nagy részét, azért egyebet sem képes tenni, mint keresni és folytonosan keresni, mert a levéltári chaoszból — mely idő megviselte elmebeli tehetségét nagy mértékben segítette elő ködbe vonni — nagy küzdelmek után lehet egy-egy megkivántató ügydarabot kiaknázni.

Van pedig register, van számkönyv, de mit ér mindaz, ha mindezekben nincs rendszer és ha az előiratoztatni kívánt ügydarab az öreg ur reszkető tollvonásaival megnótázva kerül vissza a referenss kezébe, melylyel egyszerűen tudomására juttatja az illetőnek, hogy ez s ez szám a levéltárban nem találhatóik.

De hát hol van? Ki tudjon arról, ha nem a levéltárnok, az iktató? vagy a kiadó? hiszen ezeknek amellet, hogy nem kötelességük az áldásos rendszer mellett legjobb akaratok mellett sem érnek rá, — tehát nincs és nincs, — ezután hónaalja alá csapja az illető referens az ügydarabot és elindul keresni az előírtai számot, eltölt vele néha egy félnapot, míg legjobb esetben feltalálja és elpocsékolta annyi időt, mely alatt 10—20 ügyet elintézhettek volna.

Ez a levéltár hiányos kezelése, mely alapját találja a levéltárnok képtelenségében és abban, hogy a közgazdasági és árvaügyi

levéltár együtt kezeltek, mindkét bajon seteni lehet, az elsőt azáltal, hogy az öreg urat már a múlt évben előterjesztett folyamodványához képest egy évi végkielégítéssel vagy csekély évi kegyppénzzel — melynek kiutalását kellő indokolás mellett a kormány bizonyára nem fogja ellenezni — állásától felmentve, teljes, a k a l m a s e g y é n n e l pótolják, az utóbb említett bajon az által, hogy most, midőn a gyám és gondnoksági ügyek rendezéséről szóló törvény életbeléptetését megelőző intézkedések a közelebről tartandó közgyűlésen szőnyegre fognak kerülni, határozatilag mondassék ki, hogy az árvaszéki levéltár a közgazdaságtól teljesen elkülönítve, oly módon kezeltesék, hogy a megyei levéltárba csak is az év végével és akkor is a teljesen befejezett árvaügyek helyzetessenek el, — az árvaügyi iratok kezelésére pedig arra alkalmasok egyéniség neveztessek, aki egyszersmind mint árvaszéki iktató, kiadó is legyen egy személyben, — azt hisszük, hogy akkor majd az előírat nem fog oly sok nehézségekkel, vagy épen lehetlenségekkel találkozni.

Vegye figyelembe a vármegye, hogy még ez évben csak ment a hogy ment a levéltári kezelés, de már egy év múlva bizonyára olyan Augiás-istállójává női ki magát, hogy azt a vármegye valamennyi ker. emelése sem fogja tisztába hozni, és oly bonyodalmak fogják a megye munkásságát megnehezíteni, hogy azok leküzdésére a legerősebb tiszt kar sem fog vállalkozhatni. — Tartsa hát rendbe kamaráját, hogy az a megyei háztartásra árnyat ne vessen.

Egy megyei bizottsági tag.

Hajdumegye körülbelül egy éve, hogy megszületett, hogy a rendes megyei tisztviselők állomásaikat elfoglalták, de arról nem lett gondoskodva, hogy az új megye térképe hivatalosan s szabatos pontossággal fölvetessék. A valóságban létező megye, mint a pehely, a szétlőt könnyen elfuvathatik, ha még szervekedése után egy évre sincs hivatalosan kiállított térképe. E késedelmezés azonban a kezdet nehézségeivel küzdés küszöbén menthető, reméljük, hogy a bajon mielőbb segítve leendő. Az iskolai oktatás leginkább érzi e hiányt, mivel a földrajzi elemek a megye térképe segítségével bontathatnak tovább. A debreceni gyakorló iskola gondoskodott, hogy idegen források után az új „Hajdumegye térképe” előállíttassék s a földrajz küszöbén álló növendék előtt felmutatható legyen. Hajdumegye térképe nagyban előállítva megtekinthető a tanítóképezde gyakorló iskolájában.

Levél egy városi urfihoz.

— Falun is olvashatják. —

Kedves öcsém! Nem is fárasztanám magamat a levél írással, hanem azt tapasztalom, hogy te is jobb szeretsz a más háza előtt seperni, pedig ha jól körül nézed a magad, látni fogod, hogy nyakig ülsz az illetelenségben.

Állj meg egy szóra, hadd nézzelek körül! No lám mily szépen illik fejedre a hosszú cilindert, vajon ha ő apád feltámadna, minek nézné azt? Annyi szent, hogy esküdt tenne reá, miszerint Csaszlauból szalasztottak el.

Rokkod is van takaros, egyéb hibát nem lelek benne, minthogy az elejéből jókora darab ki van vágva, azt mondod annak úgy kell lenni, mert az frakk? Az lehet! hanem ha eszedből is olyan darab hiányzik, akkor épen félbolond vagy.

Az a kockás bugyogó is nagyon illik neked, azt mondják azért viseled, mert fertálymágnást akarsz játszani.

De hiszen anélkül is meglehetsz te, mert úgy is mindenki egy fertálynak néz.

És mindezek koronája az a cöinos kalucsni; no már e nélkül épen nem nézne a világ semminek. E kényelmes lábbeliben egész fesztellenül lehet a járdát taposni.

Azt mondod mindezekre, hogy a mai művelt világ ilyen öltözetet követel s hogy a társaságban nem is lehet másként megjelenni. Én meg azt mondom neked öcsém, hogy

ha egy fára felmászol, az apád is megkacagna, olyan szép m a j o m lett belőled.

Hegyközi.

A debreceni főreáltanodában ujabban két rendes tanár választatott. Egyik Zerdahelyi helyett, a ki a legszebb reményekre jogosít. Másik Krisztiány Alajos eddigi ideiglenes rajztanár e szakban rendes tanárrá lön. A tanügy érdekében valóban örömmel üdvözljük e választást. Krisztiány eddigelé úgy ismeretes, mint a ki nemcsak a fő és reáliskola, hanem a novilág körében is a szépízlés fejlesztésére a leg-hathatósabb befolyással volt. Onfeláldozó tanári működése méltán érdemelte meg ez elismerést. Egyáltalában a főreáltanoda ügyei oly jó lábón állanak, hogy annak minden tanügybarát lelkéből örvendhet.

Egy városi leány levele.

— Dr. Tollehoz. —

Dr. Tolle ur egy kicsit udvariatlan. Oly éles fegyverrel szállott a falusi leányok ellen sikra, hogy önkéntelenül azt a gondolatot ébreszti, mikép talán valamelyik falusi leány egykor, a mikor még ő is virágában lehetett, nem fogadta el — udvarlását.

Vagy talán a városi leányoknak is szól? Én ugyan hem értem magamra. De hányan lehetnek, a kik magukra ismernek — e tükörben?!

Kötelességem azért nememet védeni. Legalább oda tette volna Dr. Tolle ur, hogy — tisztelet a kivételeknek!

A ki olyan megérdemli, hogy — ostorozzák.

Szól ön a divatról is. Ha egy lányon csinos szép ruhát látnak önök, sugdosnak össze, hogy milyen divatos; pedig nem tudják, hogy az a ruhacsak 27 kros, s maga megvarja minden lánya kivéve azokat, a kik nem tudnak, vagy restelne varrni, vagy azt tessik fel, van apámnak pénze minek kinlődjám én?!

De ezek ritkák. S egy lány háromszor fordíthatja át ruháját divatosra, míg önök egyszer sem.

Itt pattogtassa hát ön — fegyverét.

Műveltségéről is beszél ön. Higyje el kérem hogy a lány tudja, kivel miként kell bánni. De önök sem egyformák.

Ha egy leány egy férfival nyájasan beszél, már rá fogják, hogy — szerelmes bele.

A lány olyan, mint a férfi.

A férfiak azt mondják, nem szeretnek nő-sülni, mert a nők ilyenek, meg olyanok; pedig ez csak gyávaságból ered.

Önök nem gondolnak azzal, hogy szép-e, csunya-e,* vagy szeretik-e? Az a fő, mennyi pénze van?

Pénnz kell önöknek, nem feleség, hogy — dorbézhosszanak.

Kártyajátékok nevei. A „Pharao” játék onnan vette nevét, hogy némely kártyára ez-előtt Pharao király volt festve. L'Hombre (az ember, férfi) jó e francia szótól: écart (a régi francia nyelvben escart) amely a félreletett, vagy lefektetett kártyákat jelenti. Whist a feszült figyelem jele: Pszt!

Ipar. Kereskedelem.

(—1—) Az 1875. XXXVII. t. cikkben foglalt kereskedelmi törvényünk „segédszemélyzettről” feliratu 6-ik cime a kereskedelmi tanácsoknak főnökeik iránti viszonyaira nézve irányadóul rendeli az ipartörvényt.

Az 1872. VIII. t. c. 42. § értelmében köteles a főnök tanoncának időt engedni arra, hogy vallása ünnepnapjain az isteni szolgálatot látogathassa.

Ezen rendelkezés jóformán egészen figyelmen kívül hagyatik. Minthogy azonban mindenki saját tetteinek ménteséget keres és talál, mint M a d á c h mondja „még az ördög is jogcímet idéz”, hamar talál a főnök magának ürügyet, mely hanyagságának köpenyül szolgáljon. S ez örv: a k o r f e l v i l á g o s o d o t t s á g a. Ha ez nem csupán ürügy volna, s csakugyan a tö-

* Boczásson meg kedves k. a., de a magyar leányok közt nincs csunya. Ezt hiszi Dr. Tolle barátom is. Különbön ő már a jövő számban megfelel mindenik levélre. — S z e r k.

enrik

ulja

ktárát

tt.

és ponto-

1-1 3

PÓT

en, az első

ulvarán —

raktárát

1-1

Zichermann H.
irodája, Debrecen, ceglédutca, Csiffy-ház.

20 krajczár előleges lefizetés mellett, felvessz és küldetés

1-2

kéletes felvilágosodottság korában élénk, akkor épen mintegy annak igazolására küldeni főnöke tanoncát imaházba az erre kinalkzó alkalomnál, hogy őt tanítsa arra, miszerint az ember nem egyedül gyomorból áll, nem csupán testből, hanem lélekből is; megtanítaná őt arra, hogy nemcsak kenyérről élünk, meg arra, hogy az embernek enje nem a legfőbb, még annál hatalmasabb is van, egyzöval felébrzeszen benne azon tudatot, hogy a lelkiismeret szava szent. De a helyett, hogy ezt tenné, letörli kezével a gyermeknek talán még az anyától öröklött áhitat és boldog hívés himnuszát, s tele firkálja a lelkiismeretnek még üres tábláját mindenféle téves, sőt gonosz tanból merített, aranyank hazudott, életbölcsesség cím alatt árult idézetekkel, miknek eredménye az, hogy a helyett, hogy a tanoncból lelkiismeretes és becsületes kereskedő válnék, válik belőle olyan ravasz ember, ki könnyű szerrel való boldogulhatása végett nem kötelessége kifogástalan teljesítésén, hanem embertársainak minél furfangosabb kijátszásán, rászedésén forgatja az eszét.

Bár mily szükséges volna is hatósági elnöködés mellett a jelen intézkedésnek érvényt szerezni, az a mostani viszonyok között külfelnyás nyomása alatt el nem érhető, s e tekintetből várunk kell, mindaddig, míg az általános értelmiség oda fejlődik, hogy egyetemesen ünnepnapokat jelöljön ki.

En részemről nem kételkedem, hogy ennek is megjö a maga ideje.

A hivatolt cikk megkívánja még, hogy a tanonc tanodában taníttassék. Ezen óhaj teljesítése felé mozog már az általános törekvés, sőt a debreceni kereskedelmi tanoda a mint értesítőjében is olvassuk, az u. n. vasárnapi iskolájában dicsegetre méltó tevékenységet fejt ki. Ezért az érdem első sorban a debreceni kereskedelmi testületet, mint alapítót és fenntartót, másodsorban pedig a jelzett tanodában működő tanári kart illeti.

A 43-dik §. megtiltja a tanoncot másra, mint az ipar (kereskedelem) üzemhez tartozó munkákra alkalmazni. E tekintetben a céhek eltörzése óta jelentékeny haladás történt, de még sem mentünk annyira, hogy ez érdemben sok jogos panasz nem volna hallható sőt még ma is mindennapi a a tanoncot viz, ételhordással elfoglalva látni. Már itt a rendőri közegek hivatalból való beavatkozása, válik szükségessé. Mert azt bizonyára senki sem fogja állítani, hogy a kutról nehéz körökben való vízcepelés az ipar, vagy kereskedelmi üzlethez tartozzék, avagy tartozik-e oda az ételhordás is? Sőt még nem ritkán az is észlelhető, hogy az „inas“ gazdája kedves csemetéjét szárazadajkája, s ha ezért a főnök kérdőre vonatik, vállvonitva feleli, hogy „mikor én inas voltam, én is azt cselekedtem, s nem haltam bele, hát tegye ő is ezt, meglassa, nem hal bele.“

Hát ez érv? De meg a törvény mire való? S a törvény végrehajtó közegeknek ne álljon szabadságában e törvényt végrehajtani?

Egyveleg.

— Innen-onnan. —

Az „Uhlán“ szó eredete. Azt talán már minden értelmes magyar ember tudja, hogy a „huszár“ nevezet honnan vette eredetét. De a „világ első katonája“ mellett nem csekély nevezetesség és hírre jutottak különösen az újabb

Az első fészülött.

— T. Kovács Ferenc barátomnak. —

Ott van. Ó az, édes anyja keblén;
A menny szállt le ide általa.
Itt — művében — a teremtő isten,
Itt van ő, a család anygala.
Hol isten van és mellette anygal:
Ott van a menny, mit világ magasztal.

Édes apa! Fenséges nagy eszme!
Lángra gyújtó s agasztó teher.
Most felemel és visz a magasba,
Majd gyötör, kinz és a földre ver.
Oh de édesb a gyönyör a kinnál,
Hol a szívben a szeretet őrt áll.

Édes anya! Szent imára készlet,
Oly magasztos e szó. Isteni!
Nem ér oda ember gondolatja,
Lelkünk sejtji, a szív érezi.
Hisz az anya, a midőn ad életet:
Közel éri már az istenséget.

Gyermek! Mi ez? A remény és kétség.
Mit sem tud még róla a világ.
Oh de milyen áros sötét éjen,
Szűk szobában a fénylő világ!
Oltárkép ő, imáandó eszme,
Rajta csügg a szülék hő szerelme.

Lassu felhő is rejt tűzvillámot,
Gyenge rózsá árszt illatot,
Hajló vessző volt az óriás tölgly,
S vész, viharban is megállhatott.
— Gyermek, óh légy óriássá majdan,
A hazában — érte — halhatatlan!

Van szüksége a magyar hazának
Sok fiura, sok ilyenre még.

történelemben és hadászatanban az uhlánok vagy másképp dzsidások. Az uhlán szó származik a török „oghlan“ szótól, mely fiatal legényt, főköt (nem „Burdjé“) jelent.

Spárta régi kincsei. Azon értékes tárgyak, melyek Spártában (Attica) egyfelynyitott sziklasírban találtak, Athenbe vitettek át. A lelet legnagyobb részben ékszertárgyakból állott, melyek arany, ezüst, elefántcsont és még valami jegeződött ásványból készülték. Ezek azon korszakból (Epocha) származnak, mint a Mikánében talált tárgyak, de fejlettebb s teljesebb munkát tanusítanak s ezek nem is oly számosság. A lelet származási ideje, kora bizonytalan s positive igen nehezen határozható meg.

A szász király és egy szolgáló. A „Journal de Geneve“ a következő csinos történetet beszéli el, amely aug. 16-án történt volna: Egy szolgáló egy szénával megrakott szekeren ment a Brail és Zernetz (Graubinden) közti úton; e közben elveszett egy fűszekének a tengelyszége, a kerék kijött tengelyéből, s a szekér lezökött. Mit csináljon most? A szolgáló zavara nagy volt. Ekkor előrobog két négyfogatu hintó, melyen a szász király és kísérete volt. A kocsisok káromkodtak az akadály miatt mely az utat elzárta; a király azonban azt vélte, hogy „jobb segítni, mint szitkozódni.“ mindenki neki fogott a dologhoz, s egypár perc alatt a kiesett kerék helyre volt téve. A társaság jól megizzadt s megéhezett. Előhozták az eleséget, s a szolgáló is meghívott a reggelihez. Az étkezézés végén a király a szolgálóknak egy aranyat adott azon megjegyzéssel, hogy egy jó kocsisnak ép úgy nem szabad elveszteni a tengelyszegét, mint a hajónak irányítóját. s tovább folytató utját. A szolgáló pedig ragyogó arccal ment haza szekérével, s megelégedve beszélt el fűnek, fának, hogy ő most észesült azon szerencsében először, hogy egy fejedellel együtt reggelizhessék.

Mily jó volna ha mindenki így gondolkodnék. Egy faluban, melyben egyenlő számú katolikusok és protestánsok, csak egy korcsma volt, amelybe mind a két részről járogatták. A katolikusok azt vélték észrevenni, a korcsmárosné az ételék és italok kiosztásában előnyt nyújt, s ezért meg is támadták. „Istenem — mondá a jó lelkű asszony — ti mindnyájan azt mondjátok, hogy azok a szegény ördögök mind a pokolra jutnak, s ott folytonosan süttögtetik őket; azért tehát keresztényének illő, hogy az ember mégis tegyen valami velők ezen a világon.

Isten csodája, hogy még áll hazánk!

— Régi küzdelmek. —

Ha meggondoljuk, mennyi bajjal kellett hazánknak megküzdnie, s ha történelmünk lapjain végig tekintve szemügyre vesszük, mennyi küzdelmek között éltünk, hány meg hány elenséggel kellett szállnunk szembe: bizony méltán csodálkozhatunk azon, hogy kevés számú nép létünkre is fentudtuk magunkat tartani, s hogy megfogya bár, de törve nem él nemzet e hazán.

Fussunk végig csak történelmünk nagyobb eseményein, s bebizonyítva látjuk állításunkat. Ugyanis mily sokszor dulta hazánkat az Árpád családjabeli királyok alatt, sőt aztán is a pártviszály. IV. Béla korában csaknem teljesen

Magyar vérből, magyar fit, magyarnak
Csak jó kedvvel teremthet az ég.
... És ti szülék, igyatok áldomást,
Megértetek már a — feltámasztást!
(Debrecen, 1877. jun. 5.) **Cimbora.**

Hölgyeink színvallása.

— Csevegés. —

(K.) Az élet kertében élő, mozgó virágok a hölgyek; illatjuk: a szív, jószág: életelemük: a szeretet; munkakörük: a családboldogítás.

Nincs-e joga a hosszú élethez azon családnak, melynek hölgyeit a szívjószág, a szeretet s a boldogítás szentháromsága ringatja ölben? Igenis, az a család hosszéletű! Mindenik ember nyom tényleges erkölcsi öröklet hagy maga után, hogy a család korszorját diszvirágokból tovább fonják. A diszvirágok a barna, szöke, halvány sat. arcszínezet szeretetreméltó tulajdonosai.

A család diszvirágai közül szolgálunk előbb a barna hölgy az. A barna hölgy azt mondja: nekem legjobban illik a rózsapiros szín; mert érzi, hogy kedves arca s egész alakja olyan, mint egy szemcsereznye: élet-, szín- és vérteli. . . Az ifjú kor élettelve mindig vonz, mint az örvény. Boldog, ki Seylla vagy Charybdis ily örvénykebelén hasonul át családájának továbbvitelével. A szemcsereznye életszin pirossága, hölgyeink házias s e mellett művelt körü növelésének eredeti bizonyítványa. Csak tekintés az arca, a szem bübájából mindjárt elsejtet a valódi értéket! Hol van az élet? Ott, a hol a vér. Hol pezseg üdűben a vér? a hol a jó irányu nevelés annak biztos és határozott pályát szabott! Azonban nem következik, hogy barna hölgyeink ily értelemben mindnyájan élet-, szín- és vérteljesek legyenek. Most csak az általános színvallásról lehet szó.

Minden barna hölgy a rózsapiros színt kedveli. A rózsaszín szerelmet jelent, mit is jelenthetne mást? Midőn a szerelmes fülhöggy pirulva süti le szép szemét, miután imádója szíve titkait föltárta előtte; miután a szerelem megvallása oly bájosan csegett fülébe. A rózsának sok levele, a szerelemnek sok rejtélye

elpusztult a magyar, s csak a hazáját forró szerető király atyáskodó jószágának köszönhetjük, hogy ismét feléledtünk. Később folytonosan a törökkel gyűlt meg a bajunk.

Majd a nemzet kétfele szakadt, egyik rész a némettel tartott, a másik a török barátságát kereste, s így évtizedeken keresztül magyar a magyarral állott szembe, mint ellenség; ennek aztán az a következménye lön, hogy a török félhold hosszú időn át uralkodott hazánk. De megváltozott a helyzet, s a török uraság helyét kevés kivétellel korlátlan német hatalmaskodás váltotta fel, s most a vallászabadság, majd az alkotmány forgott veszélyben. Egy időben meg a deák nyelv szerfölött való használata teljesen háttérbe szorította hazai nyelvünket, s ez nagybárra csak a közbeszédben volt gyakorlatban. Mária Theresia alatt idegenes műveltség vett erőt rajtuk, mert a magyar hűségét jól ismerő, csinos nőkirály kérő szavát parancsnak vette a lovagias magyar, a hölgyuralkodónak pedig volt gondjára, hogy szép szerével hódítsa meg részére a vakon ragaszkodó magyar urakat, s így történt, hogy alatta nagyobb veszedelemek volt kitéve nemzetiségünk, mint bármely más fejedelem korában, midőn zernoksággal vagy erőszakkal igyekeztek valami magyart sértő intézkedést végrehajtani. II. Józsefnek törekvései is veszélylyel fenyegették nemzeti önállóságunkat. Mindenki emlékszik még a közelmúltakra, midőn övédelmi harcainkban anyai ellenséggel kellett megküzdendünk, s fájó szívvel gondolhat mindenki az ezután következett súlyos évekre, midőn legjobbjaink is majdom kétségbe estek hazánk jövője felett Hála a magyarok istenek, e bajoktól már megszabadultunk, bár még most is lehet; tartanunk mert még a jelenben sincs jó renden a szénánk, sanyaru anyagi helyzetünket érezzük mindnyájan! De még ez hagyján; effélék miatt a fejünk se fájna olyan nagyon, nehany évi jó termés sokat segíthet e bajunkon, „tejjel-mézszel folyó“ hazánk rónája terem még arany kalászkokat. Az agasztó inkább ránk nézve, hogy minden felől idegen fajta népekkel vagyunk körülveve s ezek nagyobbára ellenségeink, sőt, többet mondok, hazánk földjén belől is igen sok azok száma, kik, ha rajtuk állana, megölnének bennünket egy kanál vízbe, tudja mindenki, mely nyelvű népre célozok, s e nép fajtája annak, mely mostanában északról délre ontja gyilkoló hadát. Ki ellen? A kivel mi együtt érezzük. Mondhatom, hogy kényes állapot, mi kevés számú magyarok törökérmékek vagyunk s a körülünk élő roppant szálfajok az ozmannel szembeálló oroszokkal tartanak. Csak gondoljuk meg, mi jövő várhat reánk?!

De nem lévén eünk politikai dolgokat fessegetni, — csak komoly kelyzetünkre utalni, félre ezzel! Ha ily bajunk nem volna: se lenne valami pompásan dolgunk. Ugyanis ezeknél a még sokkal nagyobb az a veszedelem, melylyel a nyugotról áramló műveltség fenyeget bennünket.

Hogyan, hát a műveltség oly káros hatású, hogy képes egy nemzetet tönkre tenni? Kérdi megütközve az olvasó. Ne értsen félre senki. A valódi műveltség nem teszi tönkre a hazát, sőt felemeli, virágzó állapotba; például a kis Hollandia, mely terméketlen földjét szorgalmával a legszebb, diszlo, gyümölcsöző kertté, pompás szántóölekké tudta varázsolni. — de a műveltséggel járó roszak megmetyelvezik a társadalmat, s az örvény szélére sodorják.

van. A rózsalevelek közé sok apró rovar fészkelhet; a szerelem rejtélyeit sok apró titok közös kulcsa nyithatja át meg át! Mint a rózsák sokféle, a szerelem se egytermészetű. Van hónapos rózsá; van hónapos szerelem. A hónapos rózsá havonkint virágzik; a hónapos szerelem: egyet feled, másat szeret. Van teljes szerelem, mely hatalmas erővel pompázik imádott tárgya körül, mely ha egyszer elvirult, csak a reménybeli jobblét élesztheti föl. A rózsának sok tüskéje, a szerelemnek sok fájdalma van. Nincs oly szerelmes, kinek valódi vagy képzelt fájdalma ne lett volna. A piros rózsá a szerelem virága. Tüskéi: a vérző fájdalmak. Ékes szirmai: a bajló élvék. A tüske folyást megmarad, de a szingazdag szíromul, hervatag.

Rózsaszinben tündöklik a hajnal, isten szerelmének e nyilatkozata. Isten szereti a földet s az embereket, ezért küldi el minden nappal kedzetlen és végen a rózsaszínű reg- és esthajnal.

A mosolygó életkedv rózsaszínre festi az ifjú házások arcát, mivel egész magasztosságban övök a szerelem édené.

A legtöbb és legümlengőbb szerelmes levelek rózsaszín papírra iratnak. (Mily nagyszerű, hogy valaki föltalálta a rózsaszín papírt!) mert talán ha fehér volna e papír, a rózsapapirossá változott kedves olvasó arca vetne reá rózsaszín derüt!

Sok hölgy nagyon szereti a piros rózsát. Az ilyen szereti a szerelmet is. Midőn keblén rózsával, arcain rózsával s rózsaszín öltözékben jelent meg; ki volna elég vakmerő kétségbe vonni, hogy nem élő szerelem!

Ha barna hölgyeink közül sokan a rózsapiros színt vallják magukénak, lehetnek elegenden, kik a sárga színt többre becsülik. A sárga öltözet barna hölgyeinknél már ma nagy divat. A divat előtt meghajlik még a szépezzeti izlés is. (? Szerk.)

A sárga szín az enyészet, fősvényesség és hűség színe.

Sárga színbe öltözik őszszel minden falevél, jelképeül annak, hogy az elvirult boldogság után nyugalomra van szüksége mindennek. Halványársárga szín terjeng a halállal küzdő arevónakaput!

Tudjuk pedig, mennyi rosz járuléka jva a műveltségnek, ilyenek, hogy többet ne emlitsék, nagyon sok jó tulajdonságnak, a mi nemzeti elhanyagolása, az idegen népek rosz szokásának elsajátítása, stb. Így mennek aztán feledékenységbe a nemzeti viselet, jó szokások s a nyelv is elkorcsosodik, romlásnak indul az efféle hibák elharapódzása a felsőbb körökben divatozik, hiszen tudvalevő dolog, hogy nemcsak mint régen, hanem most is sok olyan magyar főuri ház van, hol mindenféle nyelvet jobban beszélnek, mint a magyart, sőt ezt szegyen, gyalázat — úgy beszélnek, hogy alig lehet megérteni.

Hogy a műveltséggel igen sok rosz is jön divatba, jeles elmondták azt sokan, megmondta egyik feles tudósunk Imre Sándor is, például Révész Imre m. prot. egyh. és isk. Figyelmezőjében 1877. évf. 305 l.

Pedig a nemzet jólétét aláásó efféle bajok ellen óvó szert sem könnyű találni. Olyanok ezek, mint az alattomos ellenség, melynek titkos támadásai, fondorkodásai váratlanul, készen letelepnek meg bennünket, vagy mint a lassan élő méreg, mely észrevétlenül emésztli a beteget, s nem tudjuk orvososságot eltalálni, s csak későn tapasztaljuk káros hatását.

Vozári Gyula.

Budapestről. Az állatkert

magas vendégei a zsiráf pár a napokba érkezett meg. Velök együtt egy szép leopárd is jött. Királyi őfelsége születésnapját a legfényesebben ülték meg. A Szt. István ünnepére vidékről több mint 14000 ember érkezett a fővárosba. A bába tanfolyam ez év szept. 1-én kezdődik meg az egyetemi épületben. A színi-képezzde, mely oly sok jelest adott hazánknak, a jövő hóban megnyílik. Felhívjuk s figyelmeztetjük az e pályára menő fiatal férfiakat és nőket.

Levél dr. Tollehoz.

— Egy falusi lánytól. —

Uram! multkori levelemben nem mondhatam el mindent, a mit akartam, ez az oka, hogy ismét tollat fogtam.

Azt mondja ön a többi között, hogy még „alig lépett ki a gyermeki korból a lány, már egymás közt arról beszél, hogy neki ez és ez az ifju tetszik.“

Az még csak hagyján, mikor a leányok a „gyermeki korból“ kilépve szerelemről beszélnek egymás közt; de vannak fiúgyerekek, kik alig látszanak ki a földből, és már gavallért játszanak, s fokozatosan haladva 20 éves korukban már kész öregek lesznek, kiknek legnemesebb időtöltésük a kártyasztal és boros palack közt oszlik meg.

Nézze meg uram a mai fiatal embereket, mily életuntság, blazirtság tükröződik arcaikról! Mily üres fejűk lépnek ki az iskolából és minő igényekkel! . . . és ha e felett nem restel ön gondolkodni, vonja le a következtetést, hogy miért van ma oly sok eladó leány!

De ne bajlódjék doktor ur a következtetésekkel, megmondom én annak is az okát.

Azért van sok eladó leány, mert sok az agg legény. Nem akarnak nőszülni a férfiak! Igen, mert mindenik könnyű szerrel akarna gazdag lenni. Azt nézi a leányban, hogy hány ezer forint lesz a hozománya, a mit majd ő

sain, mintha őszi hervadó lombokkal hintette volna be az enyészet. Ilyenkor megfagy a mósoly az ajkon, eltorzul az egész arc, mintha guynolni akarna a leélt életet, mely hét anyai bánatot, mint örömet márt ki számára.

Sárga színben diszeleg a fősvény arca, mint az arany, mely fölött sasszemekkel örkődik; hihetőleg azért, hogy a ragyogó kincserít sokat nélkülöz. Saját testtáplálékát megvonja, pár falat barna kenyérről s egy fél vöröshagymával egy egész világrészt beutaz. Ez önkínzás által csakugyan célt ér, mert arca is olyan sárga lesz, mint aranyai.

Hölgyeink a sárga színt különösen ékszerreink szeretik. A sárga ékszerek közt van valódi-és talmi arany. A valódi arany a legnagyobb tüzből sem tagadja meg önmagát, míg a talmi arany a közönséges légostromló nyalásán is elveszti színét s színe hagyásával mutatja meg, mennyit ér! . . . A hű ékszervágy tele akattatja a barna hölgyt értékes vagy látszóértékes talmi ékszerrel, pedig ha oly sárgává érett az egykor igéző arca s kecselti kebel, mint az arany ékszer, mehet a hervadó őszi falevéllal az enyészet légnyomatu mozdón az örökkévalóság felé. A sirban senki sem vizsgálja az értéket.

A rohadásnak induló anyagon sárga-szerdes pontok mutatkoznak, kellemetlen büzzel árasztja el a környéket, ilyen a megromlott női szív; irtóztató büze a hűség. Sok hölgy csupán hűségének áldoz fel minden erényt. A hűség sárgaságnak méltán nevezhető. A ki sárgaságszenved, mindent sárga színben lát, arcáról is olvasható a sárgaság.

A kacérságban hűsködő hölgy társait kacérnak tekintti. A szerelemben hűsködő nő minden férfit szeretne meghódítani, sőt azt hiszi, hogy minden férfi szív egyedül ő érette van teremtve; e sárgaság azonban ragadós nyavalya, ragad az, mint a prüsszentés, vagy nevetés hölgyről hölgyre.

Lehetnek barna hölgyeink között, kik a sárga színt ki nem állhatják, de végtére is megbarátkoznak vele; mert eljön az idő, midőn elszárgulnak, elhervadunk. „Két szál deszkát kímér az asztalos s más zárja be utánunk a kaput!“

könnyedén elpeség, munkaszerető női erények erében annyit értenet forintja. Elpárolog s az Mintogy het magával es sok az eladó leány. Ennek az okai!

Vannak falusi lányok, ha nem nőszülnak: „a lány szökevény doktor ur, az a sohajtozik.

Azért, ha vesen beszélünk táncolni, nem zunk, s a mely méltán megérdemelt jut.

Vádolja tisztességes tudgal birnak.

Hát bizony ha fehér, az is tud, ha nagyon nyokban, azt nem volna a főzőkudig keveset tud falusi liba a sokat tudó nőket tud. És ha getjük, ha tanmányt akarunk van mit hallgat.

Mit tegy keveset se? Mit mit tegyünk?

Dicsőséggé mált hitfeleink ban települtek és főgondjuk erkölcs öltető formációt megmányokban Kiszázd végén lepevel együtt lepet a 18-ik magyarok kezd tanítójuk volt, legelső lelképítés volt itt, kik az ezek az ugyne fogva szemlato kebelében a való haladó mé utolsó tizedébe birt, melynek nagyhirű főiskola osztály, vagyis osztály — hallkorban a legszűtsben állott a igazgató — rektanintézetben, évre hozatott.

Ekkor me tanoda a kiadó ra szerveztetett ná eltávoztán, a két megüres választottakkal szabadabb műterén is, fokornár vezetése a mányzó testület törvényjavaslat fentartani. Hogynebben megközunk, előre g egy helyettes.

Ez közép multja és jelen Gymanasitvetkező alapító csön, melyet 10 pitéányúl ajad testáns szellemu, tudományt, tolo, és előme Ugyanez alkaldig 1 tanári szből jelenben 30 frrtal, 1 segédpénztár díjazt laukölcsönből könyvtára, rajból fordítatik fűtésre is.

Megjelent

debreceni főiskolkezdéről az ták Márk Pál g tanítóképezzde A gimnáz rendes, 2 segéd évbén Márk Pál eddig nincs állabben. Különbölegyen mondvab, ben elfogadta s s. — A taná

könnyedén elpengethessen. A nőesség, háziaság, munkaszeretet, takarékoság s több ilyen női erények soha sem fognak egy férfi szemében annyit érni, mintha van a leányunk 10-15 ezer forintja. Pedig az a pénz nagyon hamar elpárolog s azzal együtt a szerelem is elrepül.

Mint hogy pedig nem mindenik leány vihet magával egy-egy summa pénzt, tehát . . . sok az eladó leány.

Enekre ugyhiszem épen nem mi vagyunk az okai!

Vannak férfiak, kik nagyon bölcsen teszik, ha nem nősülnek. A kik azt tartják a költővel: „a lány szeretőnek való.” Hígyje meg édes doktor ur, az olyan férfiak után egy lány sem sohajtozik.

Azért, hogy a társaságban valakivel szívesen beszélünk, vagy, hogy valakivel szeretünk táncolni, nem következik, hogy róla álmódozunk, s a melyik lány „szeretőnek való”, az méltán megérdemli, hogy — pártában maradjon. —

Vádolja ön a leányokat arról is, hogy a tisztességes tudományokban csekély jártassággal bírnak.

Hát biz úgy van az, önöknek az is baj, ha fehér, az is ha fekete. Ha egy nő sok tud, ha nagyon jártas a tisztességes tudományokban, azt mondják reá, hogy tudákos, jobb volna a főzőkanalat forgatni kezeiben. Ha pedig keveset tud — naiv, tudatlan, együgyű, falusi liba a neve. Akárhány férfi irtozik egy sokat tudótól. Talán mert érzi, hogy ő keveset tud. És ha mi a női emancipációt emlegetjük, ha tanulni akarunk, ha kenyértudományt akarunk szerezni magunknak: na hiszen van mit hallgatnunk önöktől.

Mit tegyünk tehát? sokat se tudjunk, keveset se? Mondja meg édes doktor ur, hogy mit tegyünk?

Egyház. Iskola.

Dicsősége és elvitázhatlan érdeme reformált hitfelelőknek, hogy bármily csekély számban települtek is meg valamely helyen, első és főgondjuk volt iskolát, — a szellem, hit és erkölcs áltető napját — alapítani. Már a reformáció megelőző századból van említés okmányokban Kisujszállás községről, de a 17-ik század végén e kuntelep a vidék több kuntelepevel együtt elpusztult. Ez elpusztult kuntelepet a 18-ik század elején tisztán református magyarok kezdték megújítani 1717-ben már egy tanító volt, a következő esztendőben lett legelső lelképásztorjok. 1845-ben 296 családfő volt itt, kik az egész határt megváltották — ezek az ugynevezett redemtusok. — Ez időtől fogva szemlélettel emelkedett az egyház, és kebelében a vallásos kegyelettel ápoltt iskola, oly haladó mértékben, hogy már azon század utolsó tizedében oly gymnasiumi 6 osztályos birt, melynek végeztével növendékei debreceni nagyhirű főiskolánkba mentek a bölcsészet 1. osztály, vagyis a mostani nevezet szerint 7-ik osztály — hallgatói sára. A középtanoda azon korban a legszorosabb viszony és egybekötöttségben állott az elemi osztályokkal. Az iskolaigazgató — rektor — vitte a fővezetést az egész tanintézetben, ki debreceni főiskolánkból két évre hozott. Így tartott a szervezet 1853-ig.

Ekkor megszűnt a rektorság, és a középtanoda a kiadott tantervezet szerint 4 osztályra szerveztetett 6 tanárral. 1859-ben két tanár eltávoztán, az egyházi kormányzó testület, a két megüresedett helyet nem töltötte be új választottakkal. A régebbi 6 osztályt az egyház szabadabb mozgás lévén már ekkor az egyházi téren is, fokonként visszaállította 4 rendes tanár vezetésére alatt. Egyházunk hitbuzgó kormányzó testületének szándéka az a misszió törvényjavaslat szerint a 6 osztályt a jövőre is fentartani. Hogy az óhajtott célt annál könnyebben megközelíthesse, és elérhesse, egyházunk, előre gondoskodásból a múlt tanévben egy helyettes tanári állomást létesített.

Ez középtanodánknak dióhéjba szorított multja és jelene.

Gymnasiumunk alapját biztosítják a következő alapítványok: a 42,240 frt államkölcson, melyet 1853-ban gymnasiumunk örök alapítványul ajánlott fel, és tett le városunk protestáns szellemű, hitbuzgó, nemes gondolkodásu, tudomány, műveltség, hazai érdeket pártoló, és előmozdítani törekvő közönsége. — Ugyanez alkalommal az egyház 2, a város pedig 1 tanári székét alapított. Az államkölcsonból jelenben 3 rendes tanár díjazatik 700—700 frttal, 1 segédtanár 600 frttal, egyet a városi pénztár díjaz 630 frttal. — Ugyancsak az államkölcsonból adatik 200 frt a museum és könyvtára, rajz s tornatantervű 150 frt, ebből fordítatik az iskolaépületek fentartására és fűtésre is.

Keszi Hajdu Lajos.
m. é. igazgató.

Megjelent: „Értesítvény a reformátusok debreceni főiskolájában a gimnasium és tanító képezdéről az 1876—7. tanévről.” Szerkesztették Márk Pál gimnaziumi igazgató, Joó István tanítóképezdei igazgató.

A gimnáziumban 8 osztályban tanított 15 rendes, 2 segéd, 4 mellék tanár. Igazgató volt ez évben Márk Pál. Kár, hogy az igazgatóság még eddig nincs állandóvá téve egy ember személyében. Különben az egyház kerület dicséretére legyen mondva, egy gyűlésen már legalább elvben elfogadta az igazgatói állomás állandósítását. — A tanárok óráinak száma 4—21 közt

változik. Véleményünk szerint az arányosság nincs meg teljesen. Némely tanárnak van 12 órája, másnak 19. Talán az is helytelen, hogy a természettan tanára, kinek a szertárban is sok folatosság szokott lenni, hetenkint 18 órát tart. A szaktanítás idővő intézménye nagyobbára helyesen van keresztül vite, e tekintetben csak a IV. osztály főnökére lehet mondani, hogy nem épen egyfajta tárgyat tanít, a mennyiben nyelvek mellett még az ő kezében van a földrajz, történelem, sőt a vallás tan. Nagyon czélszerű az az intézkedés, hogy a tanulók nagy száma miatt az első osztályban párhuzamos osztályt állított föl, bár a többi osztályban is felférne. Idővel ez is megtörténhetik, s az intézet jó hírnevét nagyban fogja emelni. — A tanulók száma az első félévben 718 volt a másodikban 694, egész évben eltávoztott 68 tanuló. Vallásra nézve 169, 161 kivételével reformátusok. Talán a háborus világ az oka, hogy szerb tanulók az alvidékről most alig vannak. Előmenetelre nézve első félévben kitűnő 79, jeles 137, elegendő 340, nem elegendő 123 olt, vizsgálatot nem tett 9. A másodikban k. v. 9, j. 130, e. 324, n. e. 108, v. n. t. 5, tehát 8 szorgalom az év vége felé fokozódott. Jótéteményben mindkét félévben számosan részesültek. Ideje volna már egyszer ama lealázó névnek: szolgatartó s a vele járó foglaltságnak eltörölése. A régi időkben ez megjárta, most nincs értelme. Ha valamely kisebb tanuló vállalkoznék is szolgálai teendőkre: sem kellene engedni.

Segélyező alapítvány van három, ösztöndíj alapítvány 32. Váloban büszke lehet a főiskola, hogy oly szép számmal voltak igaz hivei, kik az ifjakat a tudományra jöltévé adakozásukat buzditották. Ujabb időben is kövendő példa.

Többek közt örömmel olvastuk a 20-dik számút, melyet egy Szűcs György nevű kömives segéd, tehát olyan, ki véres veritékével kereste kenyerét — alapított. Adakoztak még a jelen évben a helybeli első takarékpénztár, az Erdélyi muzeumi egyesület s a Természet-tudományi társulat. — Az ifjusági társulatok virágoztak ez évben is. Sajnos, hogy az értesítő nagyon röviden emlékezik meg rólunk. — Érettiséget tett 100 tanuló közül 94, kitűnően 7, jelesen 13, elegendő sikerrel 67. nem elegendő módon 7.

A jövő iskolai évben igazgató lesz Békési Gyula. A tanítóképző intézet még most is a nyelvrontóktól nyert nevet használja. Különb tanított benne 7 tanár. Igazgató volt Joó István. A három tanfolyamban összesen tanult az első félévben 78 növendék, elmaradt 5 a másodikban 74, eltávoztott 15 növendék. A tanulási eredménye a mint a számokból, lehet itélni, bár ezek mindnyájan jótéteményt élveznek, nem volt kielégítő, mert az első félévben kitűnő csak 3, jeles 8, jó 16, elegendő 16 a másodikban k. 2, j. 9, jó 10, elegendő 24 nem elegendő 5. Az intézetnek volt önképző köre, könyvtára, faiskolája, természet-tanári szertára. A tanítóképző intézettel kapcsolatban levő elemi iskolák felügyelője volt Joó István. A 4 osztályos gyakorló iskolában tanított Kállay István összesen 63 növendéket. Ez iskoláról különben szerettük volna bővebben olvasni, így meg kell elégednünk azzal, a mi a 42. és 43-ik lapon a 3 jegyzetben van.

A főiskola elemi iskolákközül az V-iket vezette Nagy József a IV-ik párhuzamos Szele György és Szabó István, a III. párhuzamos Lada Sándor és Hajdu Zsigmond a II-dik Nagy János, az I-söt Madarász Lajos. A hét elemi iskolában volt összesen 568 növendék.

Vidéki levelezés.

(Saját levelezésünkből.)

Tetőtlen, aug. 21.

Legközelebbi levelemben jeleztem, hogy társas életünk mily egyhangul pedig dehogyan az: — Nagyban politizálunk, veretjük a muszkát vagy kell, vagy se, és e mellett a nők is eszünkbe jutnak, óh azok a nők! Akár szépek akár nem, — kedves jelenségek a társadalomban. —

Képzelve csak szerk. ur! legközelebb egy ur társaságban, hol nők is voltak felhozott a női emancipáció kérdése, (lám, falun is lehet arról beszélni.) mennyire sajnós az, miként a nők nincsenek egyenjogúak a férfiakkal, holott azok kitűnő ügyvédok, orvosok, mérnökök tanítónok, posta és táviráhiavatalnok, gyorsírók lehetnének, és mégis!! — Nincs kegyelem számukra, a főzőkanal és más egyéb házi teendőkre vannak kárhuztatva, ezen változtatni kell a 10. század második fele meghozza hazánkban is telnek az egyenjogúságot s karöltve haladunk nők, férfiak a tökélyesülés felé. Férjem uram lesz ügyvéd, nóm pedig orvos, egyik a jogi téren küzd, a másik életet s halált osztogat az emberiségnek, mily nemes, mily szép feladat különösen nőknek ez utóbbi! Azok a gyengéd ápoló kezek, azok a mély tűző szemek, az a biztató égi mosoly, oly igézően hatnak, hogy gyógyszer nélkül is kell hogy meggyógyuljunk!! — Talán, ha nők gyógykezelésnek bennünket férfiakat, kevesebben vagy is ritkábban látogatnánk a fényes menyországot!

Ily szellemben folyt a társalgás, mig egyszer egy magát műveltnek, a társadalom színvonalán állónak tartó fiatal ember közbe szólt, nyilatkozván e képen: uraim, és hölgyeim, én a női emancipációt nem kívánom, nem keresem a nő tudományával kenyerét! Hát mivel keresse? kérdé hirtelen egy másik fiatal ur! Erre a hölgyek össze néztek, a férfiak mosolyogtak s a társalgás véget ért! Ugye a 19. század második felében szép fogalmak lehetnek ezen fiatal embernek a nőkről?! **Papp Zsigmond.**

Vidék. Zalaegerszegen a napokban hangversenyyel összekötött táncmulatság rendeztetett a török sebesültek javára, melynek tiszta jövedelme 385 frt volt. — **Simor János** esztergami érsek egy 35000 forintot érő pastorellet ajándékozott a székesfehérvári r. c. egyháznak. — **Pécsett** egy szép reményekre jogosult fiatal jogász Kiss Béla föbelötte magát. — **Győrött** egy fiatal ember az apját agyon ütötte. Feleségét fétette tőle. — **Kalozdy** nevű ur ember Fehérvárt furródni ment, de a víz talaja elsüppedt alatta s menthetlenül odaveszett. A segélyére érkeztek csak hulláját húzták ki. — **Erdély** oláh vidékein a pópák rendkívül izgatnak az oroszok — mellett. A nép hiszékenységét felhasználva álhíreket terjesztenek szét.

Irodalom.

Uj tankönyv. „Egyetemestörténelem életrajzokban”, népiskolák számára, a tiszántúli ref. egyházkerület népiskolai tanterve alapján írta Kállay István gyakorlóiskolai tanító. Épen most van sajtó alatt Tiszai Dániel könyvnyomdájában. A jeles tollu szerző neve biztosíték lehet az újabb műve jelessége felől. E nemű művei már nemcsak a szakavatott bírálók figyelmét vonták magukra, hanem a közhasználat, az általános elterjedés bizonyít a mellett, hogy a derék szerző az ily tárgy dolgozatoit elkészítésében is az irodalom színvonalán áll. A kik tehát meg akarják azt szerzeni, azok ideje korán gondoskodjanak hogy az új tanév elejére azt megkaphassák. Ára a lehető legolcsóbb leendő, csak 25 kr.

— „**Tavaszi virágok**” címmel beszélyeket s költeményeket vegyesen tartalmazó műre hirdetnek előfizetést a szép tollaikról ismert Papp Arthur és Kósa Ede. Az ifju, de tehetséges szerzők eme műveit a legmelegebben ajánljuk a közönség figyelmébe. — A mű, mely körülbelül 10—12 nyomott ívet ölelend fel magába, — s melynek izlésteljes kiállításáról Gőnyey József előnyösen ismert nagykárolyi nyomdája kezkesedik; az előfizetési díjak beérkezése után azonnal munkát alá kerül, s új évre (1878) elhagyja a sajtót. Az előfizetési díjak (egy példány 1 o. ft) okt. 31-ik napjáig Papp Arthurhoz Máté-Szalkára (u. p. ugyanott) posta utalvány mellett lesznek küldendők. Tíz előfizető után gyűjtőnek egy tiszteletpéldány jár.

— **Párszó a polgártársakhoz.** Tisztelt szerkesztő ur! Becses lapja f. évi 8-ik számában „Egy szó a miniszterhez” cím alatt több debreczeni polgártárs a debreceni kir. járásbírószágot bírói személyzetének szaporítását óhajtja; ebben van is valami, mert az évenként 16—17000-re menő ügydarab elintézése három egyénre nehezedvén, csak is egészséget kockáztató erőmegfeszítéssel s teljes odaadással felelhet meg kötelességének, ugy, min t évi kimutatásai példátlanul igazolják, hogy elintézetlen ügye alig marad a másik évre. —

De van „a szózatnak” egy a végrehajtói állomásra vonatkozó része is, mely az egy végrehajtónak még többel leendő szaporítását óhajtja, ebből úgy látszik, hogy a polgártársaknak nem annyira a bírói személyzet, mint a végrehajtók szaporítására irányul minden törekvésük; mert erre vonatkozólag a szaporítás szükségét minden indokolás nélkül előtérbe tolni törekvesznek. —

És ez nem első tettük a polgártársaknak, mert a helyi „Debrecen” című lap mult évi folyamán ezen óhajukat már szellőztetni bátrak valának, miből azt kell következtetni, hogy valamelyik pályáut polgártárs csakugyan e mindennapi kelemetlenséggel összekötött állásra kacsintgat, kijelentvén, hogy sokan vagyunk polgártársak, kik ezt elnyerni óhajtják.

Indokaik az olyan semmivel sem igazoltak, mert ez idő szerint egyetlen bírósági végrehajtó, nem csak kötelességének megfelelt, hanem a bírósági székhelyen naponta tétlenül hever, tehát a járulaton polgártárs azon állítása, hogy az ügyvédnek a végrehajtó felkeresése vagy megtalálása miatt reménytelen időt kell vesztegetnie, nem igaz. — De menjünk tovább tisztelt polgártársak, ha úgy volna a dolog a mint önök állítják, az az erélyéről s becsületességéről ismert járásbíró, ki nem a magán, hanem a közérdeket kerlelhetlenül szokta szem előtt tartani, már rég intézkedett volna a felett, hogy a közügyek hátrányt ne szenvedjenek, és megtett volna minden intézkedést arra nézve, hogy a polgártársak részére és érdekében annyi végrehajtó neveztesse ki, hogy akár mindennap, minden egyes személyt külön exequálhasson.

Látták tisztelt polgártársak mennyire járulatlank Izraelben, igaz hogy B. Ujváros és H. V. Pércs, felső és Alsó Józsa községek ide tartoznak, de ezen két előbbi községben 8—9 hó óta végrehajtó nem

jelent meg, mert hála a gondviselésnek erre szükség nem volt, a két utóbbi község pedig a törvény emez emberét körülbelül három év óta nem látta, mi ismét örvendetes jelenség, s ha erről magoknak meggyőződést szerezni akarnának a végrehajtóskodhatnám polgártársak, tekintsek meg a bírósági beadványozási jegyzőkönyvet, ez azt hiszem elég tanúságot szolgáltatand.

Igy állván a dolog, t. polgártársak, tehát ez idő szerint végrehajtó szaporítására szükség nincs, legjobb lesz, ha az arra vágyakozók megszokott foglalkozásuk után, melyhez talán nem értenek s melyek elvbírálati hatáskörükön kívül esnek, és a melynek — tisztele a polgártársak némely része kivételének — megfelelni képesek nem lennének. **Egy debreceni ügyvéd.**

Gyászlap.

Román néptanítók. A mostani katonai gyakorlatra behívott tanítók között vagy az oláh vidékről néhány ilyen nevű néptanító: Faragó, Kardos, Fogas, s még több magyar nevű, kik magokat büszkén vallják románoknak, az első kivételével dühös magyarfalóknak bizonyultak be beszédjük után.

Külföld.

Csok jassa osmanlik!
E héten az oroszok Delgeher mellett Ázsiában megkapták az európai Plevnát, vagy is szélyelverettek. Terguszkoff hadserege (60,000 ember) megtámadta Mukthár pasa seregét, de testvéreink erős karjai oly dultást vittek végbe sorainkon, minő ritka a nemzetek történetében.

Több mint 4000 muszka halott fedte a csatatér. Temérdek fogoly, nagy mennyiségű zsákmány jutott a győzelmes törökök kezében. Európában Razrdg mellett szinte volt egy nagyobb szerű csata, melyet Achmet Ejub pasa nyert meg.

A muszkák már a téli hadjáratról gondoskodnak, a mi meglátszik abból, hogy az élelmi szereket roppant mennyiségben szállítják a Duna balpartjára!

Észak-Amerikában a munkás mozgalom mely csaknem forradalmi jellegű öltött tökéletesen le csilapítottát. A főbb izgatokat elfogták.

Mint hallatszik Dánia és Svédország actióba akarnak lépni a muszkák ellen!

Mi ujság?

* **Kossuth Lajos nevenapját** Debrecenben igen széles körben ünnepelelték meg. „Bánky bácsi”-nál nagy társaság gyűlt össze az ünnepelelt férfiú tiszteletére. A ref. főiskolában az ifjuság és polgárság tartott igen szép s kitűnően sikerült estélyt, a hol felköszöntések történtek a diák Lajosok a Kossuth Lajoson kívül Kallós Lajos, Kovács Lajos s Elek Lajos főiskolai tanárokkért s az ifjusági életben nemrég oly nagy szerepet vitt Fűredi Lajosért s Csiky Lajosért. Tegnap este — Lajos napján — pedig Kossuth Lajos tiszteletére taotatott pártkülönbég nélküli estély. Egy szóval, mindnyájan örömmel kiáltjuk: éljen Kossuth Lajos!

* **A történelmi társulat** ez évi rendezőgyűlését Pozsonyban tartja. Városunkból Géressy Kálmán tanár ur van ott, ki a tört. társulat rendező tagja.

* **Egy Petronyák** nevű szabómester részeg állapotában darabosutván egy bormérőt megtámadott, vérengzési szándékkát az ott levő zenészek gátolták meg, s hazamenve feleségét kezdte püfölgetni; de pörül járt, mert Petőfi „Ambrus gazdája sorsára jutott.”

— **Meghívó** a debreceni lövészgyuletnak f. 1877. évi szeptember 8 és 9-ik napján, az egy-let nagyerdői helyiségében tartandó s z a b a d v e r s e n y l ö v é s z e t é r e; a második nap, vagyis szeptember 9-kén ugyanott rendezendő t a r s a s e b é r e, é s t á n c m u l a t s á g a r a. Komlóssy Lajos Iső főlövész-mester. Fischer Nándor, II-od főlövész-mester. Juhász Ignác. egyleti jegyző. S o r r e n d. Első nap: Szeptember 8 délelőtti 8 óra fel 6 órakor: versenylovészvet megnyitása; tartalma délutáni 1 óráig. — Délutáni 2 órakor a versenylovészvet folytatása 5 óráig. Második nap: Szeptember 9 d. e. 9 óratól 1 óráig versenylovészvet, 1 órakor társas ebéd, 2 óratól 5 óráig verseny-lovészvet, 5 órakor a verseny-lovészvet bezárása s a díjak ünnepléses kiosztása ennek végeztével, az egylet n a y e r d e i diszített helyiségben **táncmulatság.** A szabad verseny-lovészvetben résztvehet, minden egyleti tag, és meghívott, saját vagy az egylet fegyverével. Kitűzött verseny díjak: I. Legjobb mély lövészekre: 1-ső díj 5 db. császári arany. 2-ik díj 3 db. császári arany. 3-ik díj 2 db. császári arany. 4-ik díj 1 db. császári arany. 5-ik díj 4 db. ezüst forint. 6-ik díj 3 db. ezüst frt. 7-ik díj 2 db. ezüst frt. 8-ik díj 1 db. ezüst frt. II. Legjobb körlovészekre 20 egymás utáni lövésből 1-ső díj 2 db. 20 frank. arany. 2-ik díj 3 db. 10 frank. arany. 3-ik díj 10 frank. arany. 4-ik díj 1 db. 10 frank. arany. 5-ik díj 2 db. ezüst forint. 6-ik díj 1 db. ezüst forint diszítve. Egy lövés díja; egyleti fegyverrel 8 kr., saját fegyverrel 5 kr. Díjra pályázók legalább 40 lövést előre váltani tartoznak. A társas ebédnél egy teríték ára

1 frt. A táncmulatságra belépti-jegy személyenként 1 frt. Jegyek a társas-ebédre valamint a táncmulatságra Szeptember 9-dik reggeli 8 óráig egyleti pénztárnok: Klekner Manó, továbbá Szepessy Antal és Rott Lipót urak kereskedésben bármikor válthatók. Később csak az egylet nagyerdei helyiségén a pénztárnál. A társas ebéd alatt, valamint a 2-ik nap egész délutánján az egylet helyiségén, egy a táncmulatságnál, Balázs Kálmán ösmert zenekara működend.

* **Az ezredbeli katonák nyelve.** Mennyire terjed katonáinknál a germánizmus, kitűnik abból, hogy a katonaságtól hazaszabadult katonák, mindamellett, hogy tősgyökeres magyar fiúk, így beszélnek: kapitány ur, Beutel, főhadnagy ur Radecky, e helyett Beutel kapitny ur. Radecky főhadnagy ur.

* **Müller ur** újra Debrecenben van. Most nem hirdeti, hogy „udvari illemtanár.” Azt mondják, hogy nem illemt, hanem csak táncot akar tanítani. A kinek tetszik: tessék.

* **Katona dolog.** Az aug. hó elejétől kezdve négy heti gyakorlatra bejött tanárok és tanítók mint halljuk, köszönetüket nyilvánítják az iránt, hogy azok a tanárok és tanítók, mint tartalékos katonák a helyben állomásozó 39-dik számú gyalogezred 17-dik századánál, intelligens emberekké illő, de férfias és katonás bánásmódban részesültek. Azok az urak, kiknek ez köszönet, Szoretics százados, Koppóer főhadnagy, Mihalovics hadnagy urak és Máriaassy örmester. Fogadják a nevezett urak irántuk tanúsított türelmükért, tisztességes katonai bánásmódjukért az illetők köszönetét.

* **A helybeli iparos ifjak egylete** pénztára javára Nagy Miklós ur Nánásról 1 frtot juttatván szerkesztőségünkhöz: az főmunkatársunknál felvehető az illetékes közeg által.

* **Hogy jönnek a színek divatba?** A sárga szín néhány hónap óta kiváló helyet foglal el a párisi nők öltözeténél, mely ez alkalommal igen érdekes okból van. Nem először törtéjük, hogy a különben kellemetlen sárga színt fölkapta a divat, minthogy tudva van, hogy az athéni nők éppen kevéscsége volt. A most divatozó sárga sem arany-, sem szalmaszínű, hanem halványsárga. E sajátságú árnyalatot egy gazdag festő kedve s akarata ellenére fódította föl. A selyemfestő ugyanis a színvegyületnél elhibázta a kívánt árnyalatot. miért nagy mennyiségű árnya veszt volna kárba. Hogy ez ne történjék, legottan ügy-nököket küldött Párisba a nevezetesebb divatterjeszkedőkhöz, kik ismét a mesteremberekkel léptek egyezésre. S így történt, hogy néhány divatvezető uri hölgy az újság ingeréből fölvette a halványsárga nanking színt, a tömeg utánozta, s most Párisban csakis Nankingsárga szalagokat virágokat, szöveteket lehet látni.

* **Mint a délmagyarországi néptanítók egy-sületének egyik tagjától** értesültünk a Bánátnban oly helyen, hol az idegen nyelvet beszélők nagyobb számmal vannak, a kormány tanítóképző intézetet szándékozik felállítani. Örömmel hozzuk e hírt köztudomásra, mert bizony ott délen, hol a magyar ritka, mint a fehér holló, hol annyi nyelv van használatban nagyon szükséges efféle intézet.

— **Van hát ünnep, van még a világon!** Kossuth Lajos nevenapja ez. Tegnap este tartott meg Debrecenben Király Mihály jó hírű vendéglőjében a polgártársak

által pártkülönbség nélkül. Az ünnepeket férfint Patay István köszönté fel hazafias, meleg szavakkal. A hirlapirodalom két jeles tolla Lajosát, Mocsarit és Csávolcsykat Szatmári Károly, a „Polgártárs” szerkesztője üdvözlé. Gr. Vay Dániel kitűnő beszédben az ifju lalkü öreg Patayért ürité poharát.

Grünwald gr. Vayért ivott, Patay Sikk Lajosért, Kiss Albert ügyvéd valóban remek beszédben üdvözlé az ünnepegyet, Kossuthot. (E beszédre még visszatérünk. Szerk.) Fogthui Sámuel az ifju Kossuth Lajost élteté. Ugyanő érte Kovács Gusztáv tartott köztetszészessel fogadott lelkes beszédet. Patay nemzetünk egyetértését, és Kossuth hazatérését kívánta. Szatmári Károly a méltán távollévő, de fájdalommal nélkülözött Vértessy Lajost élteté. Boros Sándor a törökök mielőbbi győzelmét óhajtja. Tetőpontra hágott a lelkesültség midőn egy iparos ajándokából Pataynak egy török zászló adatott át. Volt még több felköszöntés is. Mindnyájan csak a jót kívántuk. S meddig tartott az ünnepegy? — Ej, haj, kivilágos viradtig.

Közgazdaság.

Tokaj, aug. 23. Szomorú hírt kell közlenem. E hó 22-én a tokaji, mádi, táljai hegyeket a jég tökéletesen elverte.

Ez volt egyetlen reményünk. Az árvíz földjeinket önté el, most hegyeinket veré el a jég.

Mi lesz belőlünk?

Szekelyhid, aug. 21.

Mint értesülék a váradi, szalárdi és bihari szőlőhegyek nagy részét elverte a jég.

A kár kiszámíthatatlan.

Jelenleg nyomtatunk. A rozs jól frizet. A buza féltérmet mutat.

Tengerink eddigelé — istennek hála — gyönyörű.

Gyakori esőzés gátolja a mezei munkát.

X. Kardos Kálmán temetkezési intézetének újabb körlevele vidéki olvasóink számára mai számunkhoz van mellékelve. A helybelieknek a körlevelet házhoz hordják. Az olvasók figyelmét bizonyára nem kerüli el eme körlevél.

A szerkesztő levélszekrénye.

Demeter Pál eszmiadimesternek. Helyben. A 6 krtt mit bérmentellenül küldött leveleért fizettem, küldje be ön. Smáskor ne szegyeje saját nevével levele alá írni. Egyébiránt „szakavatott” cikkeket átadjuk Benedek Sándornak, ő nagyon jól mutat minden badarságon. — **Gáthalmi** Nagyon jók. Tovább. Csak hangot ne téveszt s az „állapot”-at vedd figyelembe. Üssük a vasat. Pillants meg a gazdaságba is. Arthur is szólalt meg. S aztán Palit ébreszd. Üdvözöllek mindnyájaitokat feleségétől, leánytól. — Kisujszállás. Üdvözlet a

Lajosoknak. — **Lenthe Gusztáv ügyvédnek H-Szoboszlón.** Édes Gusztám, nagyon izetlen tréfának tartom tőled, hogy köz- és völdögyvél létekre bérmentellen levelet küldesz. Avagy talán szegénységi bizonyítvány akarlenni? Leveled nem üti meg a közölkés mértékét a „Polgártárs”-ban. Azt ugyan soraid folytán hirdetem, hogy a szoboszlói járás-bírósdag nem idült sajtóper Carinus ellen. Azt is mondom, hogy Carinus nem való dolgokat írt eddigi két levelében. Lehető. Én nem tudom. Neki hittem. Neked is hiszek. Sajnálom azonban, hogy nem cöfoltad meg a mit Carinus írt, mert az, hogy Carinus ilyen és olyan, nem menti ki a járásbíró a térd alól. Carinus egyébiránt, te mondd, ügyvéd-társad. Tehát nem áll alább mint te a társadalomban. Sőt ő nem küldött ide bémentellen levelet mint te. Légy szives majd beküldeni a postabélyegért azt a tíz krajcárt Ha akarod nyitlertben közlöm cikkedet. De azért fizetni kell. Jó?

Szatmári Károly,
felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos.
Főmunkatárs **Vadon Sándor.**

Ez is a közönség köréből.

E címe azon hirdetési cikknek, mit Kardos Kálmán temetkezési intézetéről a tulajdonos aláírásával a „D. E.” helybeli lap 162. szám alatt e hó 21-én közzétett. Nagyon szép dolog, midőn valaki saját neve alatt ír egy cikket, abban az égis magasztalja magát és üzletét, de annál nagyobb szégyen ráfogni arra, hogy az a közönség köréből való. Avagy Kardos Kálmán egy maga közönség-e? megilleti-e cikkét a cím vagy nem? nem vitázgatjuk, csak annyit kívánunk jelezni, hogy midőn magán ember ír, — az még nem a nagy közönségé mindenkor, s azt, hogy irhat bárki mindent önmagáról, dicsérheti saját magát, de nem szép dolog, midőn mást ok és alap nélkül gyaláz, kisebbít — Kardos Kálmán temetkező intézetével úgy van, hogy azt kívánja elhitetni a nagy világgal, miképp ahoz hasonló, hozzáfogható nincs és nem is létezhetik a föld kerekiségén. Az teljesen, dusszadagon el van látva hazai ipartermekekkel s azt ugy helyben, mint a vidéken általánosan ismerik, még is szerinte dicsérendő az, mivel kell neki a magasztalás. Érc koporsó i kiválólag hazai gyártmányok, s azok mint olyanok, utánozhatatlanok, habár igaz, hogy külföldi rajzok után készültek, olyan olcsók, hogy csaknem pénz nélkül kaphatók csapóutcai két házánál levő üzletében élők s halottak számára egyaránt. S olyat, mint az övé, senki, legyem bár az halandó vagy örök életű mesterember, e világon ki nem állíthat. A jó bor cégér nélkül is elkél jelégét ő nem használja, mindazon által elég neki jelezni, hogy az ő firmája, figurál, s ő a bölcs, pártlan a maga nemében. Tessék bárkinek is vele versenyezni, ő neki nem árthat, mert ő róla a verseny nyila visszapattan, ő sérthetetlen.

Fakoporsó i, elesmeré, hogy nem az ő, de édes apja nemzetes Kardos István asztalos mügyártmányai s e tekintetben ahoz hasonló, de még megközelítőt is egy asztalos mester sem volt képes rajta kívül előállítani. Ő uttörő volt e téren, tanubizonyosága annak az, hogy ő vele e tekintetben versenyezni senki se képes. — Az a hozzátartozókkal nem szorul dicséretre.

Gyászszoba diszes ravatala oly annyira egyszerű, hogy ahoz fogható már nem lehet. Hat kocsija van leszállított áron, — ezek közül kék és ezüsttel van egy pár diszítve, új divatu, fiatal halott-nak való. A temetés alkalmával 6 egyenruhás

gyász vitéz. mint testőr által — az eddigelé elmulasztott hiányán — vélt segíteni. Ez szükséges is volt szerinte. Árjegyzéke 1875. év óta változott, a helyett újat készítettet, tehát mindene van, még öndicsékvése sem hiányzik. Pártlan a múltalajdonos és üzlete, Debrecenben.

Meglehet, hogy úgy van, de mi és sok más nem hiheti el. Elfelejté azonban jelezni hogy nem egyszer kétszer hozták vissza vidékről összerogyott érckoporsóját, s azt, hogy midőn más izben falun a fakopönybe zárt érckoporsó összemállott, a szállítás közben biz szépen összedrótoztatta azt. — Itt helyben pedig ép a temetés napján utközben rogyott össze hirneves érckoporsója, csakis egy helybeli bádogos mesternek köszönhető a kudarc kikerülése. — Elfelejté azt, hogy édes apja Kardos István asztalos 40 évi jó hirneve és érdeméből az ifju ur legkissebbet sem tulajdoníthat magának. Másnak érdemével dicsékedni az azt nem bírónak nem szép dolog.

Nem tudjuk mért surja szemét cikkezőnek az „éljen e verseny” című hirlapi közlemény? Avagy talán már ő rajta kívül más, temetkezési intézetet sem állíthat fel? Tudhatná pedig, hogy ahoz nem az ő, de egy hatóság engedélye szükséges. — Pedig a verseny folytán csakis a nagy közönség luszhatja a hasznát, talán épen e fáj az első temetkezési intézetnek? Szép dolog! Vagy az, hogy akadt versenytárs, ki a ő hirneves 40 év óta (?) fenálló, 1876-ben árjegyzékelt temetkezési intézettel minden körülmény közt bátran sikra kiszállhat, habár csak alig pár bónopas. Vagy az, hogy egy szakavatott s épen asztalos emberekből álló, 1971. év óta a homokkerti gyára telepen működő társulat mer épen szakmájába vágó koporsó raktárt tartani s ezzel kapcsolatos temetkezési eszközökkel is foglalkozik.

Am legyen t. Kardos Kálmán urnak kéő halottas kocsija, melyet, ha netalán kihazasítottézetet fog állítani, lakadalmi menetknel a völegény és menyasszony számára használhat-e: vagy legyen 12 gyász vitéze is, — ne féljen. mi nem irigyeljük tőle, mi maradunk a solemnis, fekete gyászoksi mellett és a nemes város hajdui díszkiseretét nemcsak mi, de a n. érd. közönség, mint eddig, ugy ezutánra is, hisszük, többre tudja becsülni, mint azt, ki arra már rá gondolni is feleslegesnek tartja.

A mi pedig az üzlet jutányosságát illeti, azt nem mi, se nem a közönség köre cikkkirója, hanem a nagy közönség levén jogosítva és tudja megbírálni: annál fogva jobb lesz a tekintetben, ha azt tartja cikkező szem előtt, hogy „ne itélj, hogy ne itéltessél.”

Az első debreceni asztalos társulat temetkezési intézete nevében

Dankó Mihály m. k.
társulajdonos.

Legjobb minőségű
bükkfaszén
POSSZERT JÁNOSNÁL
saját erdejéből **jutányos áron kapható**
Debrecen,

Első debreczeni asztalos társulat
TEMETKEZÉSI INTÉZETE!

Van szerencsénk tisztelettel tudatni, miszerint fentebbi cég alatt, a már 6 év óta fent álló **koporsó üzletünket**, egy a kor kívánalmainak minden tekintetben megfelelő

TEMETKEZÉSI INTÉZETTÉ
átalakítva dusan berendezvén, e mai napon megnyitottuk.

Főtörekvésünk leend, hogy üzletünben levő minden nemű **ércz- és fakoporsók**, ugy a **bárony**, vagy **selyemmel bevonottak**, a legdiszesebbtől a legegyszerűbbig, minden szín és alakban pontosan szolgáltatandak ki.

Ajánljuk többnemű **halotti és gyászczikkeinket**, kész halotti öltönyöket, szemfedél, párna, szalag; ugyszinte sir-koszoru és müvirág készletünket, kívánatra diszes és egyszerű **gyász öltönyök** elkészítését.

A t. ez. közönség rendelkezése alá bocsátjuk, **gyász-szobadiszletünket**, mennyezetes ravatalunkat, **halotti disz-kocsiainkat**, együtt vagy külön-külön is a legjutányosabb árért.

Elfogadjuk a halálozásnál előforduló mindennemű szolgálatok teljesítésére a megbízásokat, s azokról utólagosan hivatalos nyugttával számolandunk.

Tekintettel arra, hogy intézetünkben minden utánjárástól menten bárki is diszes temetkezésben részesülhessen, ugy intézked-tünk, hogy kellő biztosíték mellett **részletfizetésre** a szükségeseket kiszolgáljuk.

Jelzett üzletünkben egyszersmind bárminemű asztalos munkák vállalatát készséggel eszközöljük.

A n. é. közönség irányunkban éveken keresztül tanúsított nagybecsü bizalmát köszönettel véve, kérjük azt ezen intézetünkre is kiterjeszteni méltóztassék.

Raktár: Uj piac, gróf Dégenfeld ház, Kolda-féle bolt. — **Műhely:** a homokkerti üzlet-telep.
Debrecen, 1877. julius hó.

Kiváló tisztelettel:

I-ső debreczeni asztalos társulat.

Előfizet
Az előf
— A
megalkita
ból ma a d
tekezetlet
t a n a es
zunk a tan
az ügy dít
Üdvö
iparunk h
vatva.
Iparos
hívjuk e
mely első
tartja szem
Néfe
det: segít
Barát
szinművésze
állandó szin
eszméért, n
lik hogy a
tassanak s
Nehéz
nekik megk
fia s leány
vészet iránt
Debrec
sága maga
nem képes
jobbainkat
Már n
bezaratik,
ott fel sát
Nem
sulatával
arra vállalk
mondott. C
ügybuzgalm
Azóta
le. S mi n
Mert oly n
részéről, h
maszsza fe
n a y t, Z
Köszö
szinházunk
S a j
nek egy az
min él é
M e z
Részr
legjobb mé
leg, akár k
vunkat. Mi
vagynk. A
Az
Me
Me
Ho
Es
His
Me
S s
Az
Me
Re
Ke
Mi
A
A
S e
Ha
S a
El
En
Ha
Ti